

SÁMEDIGGI

Njuolggadusat Sámedikki politiikkaš dássái

Mearriduvvon Sámedikkis 10.02.1994

Maŋimuš rievdaduvvon 05.06.2025

Originálagiella: Dárogiella

Sisdoallu

1.	DOAIBMAGUOVLU	3
2.	BUHTADUSGÁIBÁDUSAT JA MÁKSINGÁIBÁDUSAT GOLUID OVDDAS	3
2.1	Fásta buhtadusat	3
2.1.1	Sámediggeráddái	3
2.1.2	Politihkalaš ráđdeaddiide	3
2.1.3	Dievasčoahkkinjodiheaddjái	3
2.1.4	Fásta áirasiidda	3
2.1.5	Bearráigeahččanlávdegotti jodiheaddjái	4
2.1.6	Fágalávdegottiid jodiheaddjiide	4
2.1.7	Joavkojodiheaddjiide	4
2.2	Molsašuddi buhtadusat	4
2.2.1	Dievasčoahkkin jodihangoddái	4
2.2.2	Fágalávdegottiide	5
2.2.3	Aktiivvalaš oassálastin politihkalaš barggus joavko-, lávdegodde- ja dievasčoahkkimiid oktavuođas	5
2.2.4	Searvan čoahkkimiidda ja dan dakkáriidda olggobealde lávdegodde- ja dievasčoahkkimiid	5
2.2.5	Sámedikki ovddasteami ovddas	5
2.2.6	Doarjjaáššiid váiddalávdegoddái	5
2.3	Massojuvvon bargodietnasa birra	5
2.3.1	Duodaštuvvon massojuvvon bargodienas	6
2.3.2	Massojuvvon bargodienas duodaštusa haga	6
3.	STÁHTA TARIFFAŠIEHTADUSA BIRRA	6
4.	FUOLAHUSBARGOGOLUT	7
5.	ÁSSAN- JA RUOVTTUMÁTKEGOLUT	7
6.	LUOPMOVUOIGATVUOĐAT	7
7.	VIRGELOBIT	7
7.1	Riegádahttinvirgelohpi	7
7.2	Adopterenvirgelohpi	7
7.3	Čalgovirgelohpi	7
7.4	Jávkan máná buohcama geažil	8
8.	JÁVKAN IEŽAS BUOHCAMA GEAŽIL	8
9.	BARGOMÁTKKIT	8
9.1	Golut beallalačča/guoimmi ovddas	8
10.	SKEADKKAT JA HONORÁRAT	8
10.1	Skeankkaid oažžun	8

	10.2	Skeanĸkat Sámedikkis	8
	10.3	Honorárat	8
11.		ELEKTROVNNALAŠ GULAHALLAMA OLGOSGOLUID GOKČAN	9
	11.1	Ollesáiggepolitihkkáriidda ja politihkalaš ráđđeaddiide	9
	11.2	Fásta áirasiidda	9
12.		PENŠUVDNA	9
13.		LUOHPAN	9
14.		DÁHKÁDUSAT	9

1. Doaibmaguovlu

Dát njuolggadusat gusket Sámedikki politihkalaš dássái.

Čujuhit Sámedikki čoahkkinnortnegii § 9 f) go guoská mátkeregulatiivva ja dáid njuolggadusaid dulkomii.

2. Buhtadusgáibádusat ja máksingáibádusat goluid ovddas

Buhtadusaid sáhtta gáibidit doaimmahuvvon barggu ovddas dáid njuolggadusaid vuodul; fásta buhtadusa ja buhtadusa barggu, ovddasteami dahje oassálastima ovddas Sámedikki čoahkkimiin.

Olbmossii gii oázžu bálkká ollesáiggi politihkkárin ja vejolaš maŋŋábálkká Sámedikkis, ii leat vuoigatvuohta oázžut šat buhtadusa vejolaš eará ámmáhiid dahje doaimmaid ovddas Sámedikkis.

Dáid njuolggadusaid vuodul sáhtta gáibidit máksjuvvot massojuvvon bargodietnasa goluid ovddas, mátkes- ja orrun goluid ovddas, goluid mánnágeahču dahje eará ovddasmorašbargguid ovddas ja telefon- ja teknihkalaš veahkke-neavvuid goluid ovddas.

Buhtadusgáibádusaid ja gáibádusaid goluid ovddas galgá ovddidit Sámediggái nu jođánit go vejolaš ja maŋimusat golmma mánu maŋŋa go bargu lea dahkkojuvvon dahje gollu lea šaddan.

2.1 Fásta buhtadusat

Fásta buhtadusat máksjuvvot dalle go stáhta bargiide máksjuvvo bálká. Juohke mánu máksjuvvo seamma stuorra submi.

Buhtadusaid máksimis ii leat mielde luopmoruhta.

2.1.1 Sámediggeráđđái

Sámedikki presideantta jahkebuhtadus čuovvu ráđdehuslahtuid buhtadusa ja lea 80 % das.

Dan sivas go dát buhtadus čuovvu ráđdehuslahtuid buhtadusa, mearriduvvo dat dalle go Stuorradikki bálkákommisjuvna mearrida stuorradiggeáirasiid ja ráđdehuslahtuid buhtadusa.

Vejolaš várrepreseanttas lea jahkebuhtadus mii lea 80% presideantta buhtadusas.

Sámedikki eará ráđdehastuid geain lea ollesáiggebargu Sámedikkis, máksjuvvo jahkebuhtadus mii lea 75 % presideantta jahkebuhtadusas.

2.1.2 Politihkalaš ráđdeaddiide

Sámediggeráđi politihkalaš ráđdeaddit ožžot jahkebuhtadusa mii lea 60 % presideantta buhtadusas.

Politihkalaš ráđdeaddi ii oáčo badjeláigebuhtadusa.

2.1.3 Dievasčoahkkinnjođiheaddjái

Dievasčoahkkinnjođiheaddji oázžu jahkebuhtadusa mii lea 80 % presideantta buhtadusas.

2.1.4 Fásta áirasiidda

Sámedikki áirasiid, earret dievasčoahkkinnjođiheaddji, jahkebuhtadus lea 6,5 % presideantta buhtadusas.

Dán buhtadusas lea mielde maiddá vejolaš liigegoluid gokčan mat áirasis leat.

Jus lea eret almmá dohkálaš sivaidda haga fágalávdegottiid dábálaš čoahkkimis dahje dievasčoahkkimis, de gessojuvvo 3 % beaivái fásta jahkebuhtadusas.

Go ieš diediha ahte lea eret dan dihte go lea buohcci, dohkkehuvvo jávkan gitta golmma beaivái almmá dan haga ahte buhtadusas gessojuvvo. Jus lea buohccindiedihuvvon, de ii gessojuvvo.

Buhtadusas ii gessojuvvo jávkama oktavuodas mii guoská eksámenbeaivái, militeara- dahje siviillasuodjalusbálvalussii.

Fásta buhtadusas sáhtta gessojuvvot 100 % jahkái.

Geassin dahkkojuvvo juohke njealjadasjagi.

2.1.5 Bearráigeahččánlávdegotti jodiheaddjái

Bearráigeahččánlávdegotti jodiheaddji oázžu lasáhusa jahkái mii lea 2,5 % presideantta buhtadusas.

2.1.6 Fágalávdegottiid jodiheaddjiide

Fágalávdegottiid lávdegoddejodiheaddjit ožžot lasáhusa jahkái mii lea 2,5 % presideantta buhtadusas.

2.1.7 Joavkojodiheaddjiide

Joavkojodiheaddjit ožžot lasáhusa jahkái mii lea 5,5 % presideantta buhtadusas, ja dasto vel 0,35 % jahkái presideantta buhtadusas joavkku juohke eará áirasa ovddas.

Dán buhtadusas lea maid mielde buhtadus vejolaš telefongoluid ovddas.

Joavkojodiheaddjin Sámedikkis áddejuvvo olmmoš gii lea nammaduvvon jodiheaddjin muhtun jovkui – áirrasčoahkkádussii mas leat okta olmmoš dahje eanet olbmot.

Joavkku stáhtusa dáid njuolgadusaid vuođu oázžu go buktá čoahkkinjodihangoddái duođastusa joavkku ásaheami birra ovdal 01.11 dan jagi go ođđa sámediggi vuođđuvuođu.

Stáhtus gusto dan dáhtona rájes válgáigodaga loahpa rádjái, nu guhká go ođđa sámediggeráđđi ii válljejuvvo maŋnelis áigodagas ja Sámedikki joavkočoahkkádusat eai rievdda dan geažil.

Dalle gusto joavkku stáhtus vejolaš ođđa joavkkuide 01.01 čuovvovaš jagi.

Ovddabealde namuhuvvon stáhtus joavkun gusto maid joavkočállirudaid ja opposišuvdnarudaid juogadeami oktavuodas.

Go válgáigodat nohká, sáhttet joavkojodiheaddjit, go sii ohcet dan dievasčoahkkinjodihangottis, oázžut ruđa luohpama olis mii lea seamma mađe go ovttá mánu buhtadus. Ohcamis berre duođastit vejolaš liigebarggu válgáigodaga nohkama maŋnel.

2.2 Molsašuddi buhtadusat

Molsašuddi buhtadusaid máksomearit heivehuvvojit presideantta buhtadusa vuođu nu ahte lasáhus proseantta mielde lea seamma stuoris go presideantta lasáhus.

Máksomearri jorbejuvvo dasto lagamus 10 ruvdnui.

Molsašuddi buhtadusat eai máksujuvvo dievasčoahkkinjodiheaddjái, sámediggeráđđái ja politihkalaš ráđdeaddiide.

2.2.1 Dievasčoahkkin jodihangoddái

Dievasčoahkkinjodihangoddi, earret dievasčoahkkinjodiheaddji, oázžu buhtadusa dievasčoahkkima aktiivvalaš jodiheami ovddas, mii lea guovtti – 2 – geardde 2.2.3 máksomeriid.

2.2.2 Fágalávdegottiide

Sámedikki fágalávdegottiid jodiheaddjit dahje son gii aktiivvalaččat jodiha fágalávdegotti čoahkkima, ožžot buhtadusa dievasčoahkkima aktiivvalaš jodiheami ovddas, mii lea guovtti – 2 – geardde 2.2.3 máksomeriid.

Searvan fágalávdegottiid mátkkiide buhtaduvvo 2.2.3 c) máksomeari mielde.

2.2.3 Aktiivvalaš oassálastin politihkalaš barggus joavko-, lávdegodde- ja dievasčoahkkimiid oktavuodas

Fásta áirasat, earret sii geat ožžot buhtadusa čoahkkimiid ovddas eará máksomeriid mielde, ožžot buhtadusa aktiivvalaš searvama ovddas fágalávdegodde- ja dievasčoahkkimiidda čuoovvovaš máksomeriid mielde:

- a) Digitála čoahkkimiid ovddas mat bistet gitta 30 minuhta rádjái, 0,027 % presideantta buhtadusas.
- b) Digitála čoahkkimiid ovddas mat bistet gitta diimmu rádjái, 0,098 % presideantta buhtadusas.
- c) Aktiivvalaš searvama ovddas beaivái, 0,142 % presideantta buhtadusas.

Digitála čoahkkimiid ovddas mat bistet badjel diimmu, oažžu buhtadusa aktiivvalaš oassálastima ovddas beaivái. Čoahkkimii bohtán várreáirasat ožžot guovtti geardde máksomeari čoahkkinebeaivvi ovddas juohke oassálastimis.

Áirasat geat ožžot ollesbeaivebuhtadusa, juogo joavkočoahkkima, lávdegoddečoahkkima dahje dievasčoahkkima ovddas mii bistá guhkit go 4 diimmu, eai

sáhte gáibidit eanet čoahkkinebuhtadusaid vaikke vel oassálasttášedje ge eará čoahkkimiidda, go dat leat čadnojuvvon dievasčoahkkima áššemeannudeapmái.

2.2.4 Searvan čoahkkimiidda ja dan dakkáriidda olggobealde lávdegodde- ja dievasčoahkkimiid

Searvama ovddas Sámedikki orgánaid čoahkkimiidda dahje searvan čoahkkimiidda, semináraide, konferánssaide, konsultašuvnnaide ja dan dakkáriidda presideantta dahje dievasčoahkkinjodiheaddji gohččuma mielde, máksujuvvo 2.2.3 c) máksomeari mielde.

Sáhtta máksit gitta ovtta beaivvi máksomeari rádjái ráhkkaneami ovddas. Earenoamáš oktavuodain sáhtta máksujuvvot gitta golbma beaivvi máksomeari rádjái ráhkkaneami ovddas.

2.2.5 Sámedikki ovddasteami ovddas

Go ovddasta Sámedikki presideantta dahje dievasčoahkkinjodiheaddji gohččuma mielde, de oažžu máksujuvvot buhtadusa 2.2.3 c) máksomeari mielde.

Buhtadusas lea mielde máksu ráhkkaneami ovddas ja gusto ovddastemiide sihke sis- ja olgoriikkas.

2.2.6 Doarjjaáššiid váiddalávdegoddái

Váiddalávdegotti čoahkkimiid jodiheami ovddas oažžu jodiheaddji dahje son gii árjjalaččat jodiha čoahkkima, buhtadusa mii lea beannot – 1,5 – geardde 2.2.3 c) máksomeari.

Váiddalávdegoddi buhtaduvvo muđui 2.2.3 mearrádusaid mielde.

2.3 Massojuvvon bargodietnasa birra

Doaibma Sámedikki árrasin lea almmolaš doaibma maid lea sihke geatnegasvuohta ja vuoigatvuohta doaimmahit. Danne leage sámediggeáirasiin vuoigatvuohta oažžut virgelobi dábalaš barggus nu ollu go lea dárbu geatnegasvuodaideaset dihte Sámedikkis dahje Sámedikki vuollásaš orgánain.

2.3.1 Duodaštuvvon massojuvvon bargodienas

Duodaštuvvon massojuvvon bargodienasa sáhtta máksit gitta 0,32 % presideantta buhtadusas sutnje gii sáhtta duodaštit bargodienasa duohta massima. Máksomearri jorbejuvvo dasto lagamus 10 ruvdnui.

- a) Bargi almmolaš dahje priváhta suorggis galgá go gáibida massojuvvon bargodienasa gessojuvvon báلكká vuodul, buktit čuovvovaš duodaštusaid:
 - Bargoaddi duodaštusa fitnodaga namain ja čujuhusain, bargoáiggiin, gessojuvvon áigodagain, diibmo- dahje beaivebáلكkáin oktan sosiálalaš goluiguin.
 - Báلكálihppu maid oažžu bargoaddis(iin), mii čájeha ahte báلكá lea gessojuvvon.

- b) lehčanas ealáhusdoalli dahje smávva oasusearvi mii duohtavuodas jođihuvvo ovttá olbmo fitnodahkan, duodašta massojuvvon bargodienasa manimus jagi vearročállosa vuodul, dahje golmma manimus jagi vearročállosiid vuodul. Massojuvvon bargodienasa beaivái rehkenastá go juohká ealáhusdienasa 260 beaivái. Dietnasii galgá lasihit vejolaš eanadoallogessosa, boazodoallogessosa ja unnimus gessosa.

lehčanas ealáhusdoalli sáhtta molssaeaktun oažžut buhtaduvvot báلكká sadjásažžii gitta 0,27 % rádjái beaivái presideantta buhtadusas. Máksomearri jorbejuvvo dasto lagamus 10 ruvdnui. Dán galgá duodaštit duodaštuvvon dieđáhusain vearraeiseválddiide báلكádienasiid, bargoaddidivadiid ja vearrogeassimiid birra.

- c) Sámediggi sáhtta refušuvdnagáibádusa vuodul máksit massojuvvon bargodienasa njuolga bargoaddái. Gáibádusas galget leat čuovvovaš duodaštusat:
 - Bargoaddi namma ja čujuhus.
 - Áigodat man ovddas gáibiduvvo refušuvdna, mas boahtá ovdan guđe Sámedikki čoačhkimiin/doaimmain lea sáhka.
 - Diibmo- dahje beaivemáksomearit oktan sosiálalaš goluiguin.

Refušuvdnagáibádus galgá sáddejuvvo Sámediggái nu fargga go vejolaš, ja manimus golbma mánu manjá go bargu lea doaimmahuvvon.

2.3.2 Massojuvvon bargodienasa duodaštusa haga

Máksomearit massojuvvon bargodienasa ovddas duodaštusa haga, heivehuvvojit proseanttaid mielde presideantta buhtadusa vuodul. Máksomearri jorbejuvvo dasto lagamus 10 ruvdnui.

Sii geat leat ruovttus beivviid, studeanttat, pensionisttat ja earát geat eai sáhte duodaštit bargodienasa massima, sáhttet beaivái oažžut buhtadusa mii lea 0,10 % presideantta buhtadusas.

lehčanas ealáhusdoallit geat leat čáliuvvon lasseárvodivatregistarii, sáhttet oažžut buhtadusa mii lea gitta 0,16 % rádjái presideantta buhtadusas.

Oasepensionisttain lea vuoigatvuohta oažžut buhtaduvvot duodaškeahces bargodienasmassima penšunproseantta mielde.

Buhtadus duodaškeahces bargodienasmassima ovddas gáibida ahte massin dahkkojuvvo jáhkehahttin vuodustuvvon iešdieđáhusain.

3. Stáhta tariffašiehtadusa birra

Sámedikki politihkalaš dássái ii guoskka Váldotariffašiehtadus eaige stáhta sierrašiehtadusat.

Mátke- ja orrunolul Sámedikki politihkalaš dássái máksujuvvojit njuolggadusaid mielde mat goas ain gustojit stáhta mátkeregulatiivvas.

4. Fuolahusbargogolut

Sámediggepolitihkkárat sáhttet dárbbaslaš bargomátkkiid oktavuođas oažžut buhtaduvvot duodaštuvvon fuolahusbargogoluid ja vejolaš mátkegoluid fuolahusbargái čuovvovaš máksomeriid mielde:

- Sadjásažžii: 2 500 ru rádjái jándorii, dassáži go mánná deavdá 16 jagi.
- Mánnágeahččái: eanemusat 1000 ru beaivái vuosttaš mánás ja 400 ru juohke eará mánás. Mánnán lohkkjuvvo mánná gitta 12 jagi rádjái.
- Buohcci, vuorasolbmo dahje doaibmavádjit olbmo dikšun ja/dahje geahčču: buhtadus lea gitta 1 800 ru rádjái beaivái. Dán ferte almmolaš instánsa duodaštit.

Náittosguoibmi, ovttasássi dahje muhtun eará geainna juogada máná beaivválaš fuola, sáhttá muhtun spiehkastagain leat mielde mátkkiin, go galgá máná geahččat, ja oažžut máksjuvvot mátk- ja orrugoluid. Dát ráddjejuvvo gustot dušše dalle go lea deatalaš ahte mánná lea mielde, ovdamearkka dihte máná njamaheami oktavuođas. Ornet guoská gitta dassážiigo mánná deavdá jagi.

5. Ássan- ja ruovttumátkegolut

Dievasčoahkkinjodiheadji, sámediggeráđđi ja ráđi politihkalaš ráđdeaddit geat orrot guhkkelis go 40 km eret bargosajis ja doalahit ásodaga ruovttubáikkis, ja eai láigot dan eret, ožžot nuvtá geavahussii dakkár ásodaga mas leat earkilis viessogálvvut. Maiddái elrávdnji, liekkas ja birrabassan oktii jagis ja go fárra.

Dievasčoahkkinjodiheadji, sámediggeráđđi ja ráđi politihkalaš ráđdeaddit geat orrot guhkkelis go 40 km eret bargosajis, ožžot máksjuvvot ruovttumátkki ovddas oktii vahkkui. Mátki ruoktot, galgá nu guhkás go vejolaš heivehuvvot bargomátkkiide. Stáhta mátkeregulatiiva sisriikkas biddjojuvvo vuodđun goluid máksimii. Dákkár mátkkiin máksjuvvo dušše mátkegoluid ovddas, borran-/idjadanlasáhus ii máksjuvvo.

Fárregolut máksjuvvot almmolaš bargiid fárrenbuhtadusregulatiivva mielde, gč. Statens personalhåndbok.

6. Luopmovuoigatvuodát

Sámedikki ollesáiggepolitihkkáriin, geat ožžot pensunaddi buhtadusa Sámedikkis, lea vuoigatvuohta luomu váldit.

7. Virgelobit

Sámedikki ollesáiggepolitihkkáriidda, geat ožžot pensunaddi buhtadusa Sámedikkis, gusket čuovvovaš virgelohpenjuolggadusat:

7.1 Riegádahttinvirgelohpi

Riegádahttima oktavuođas addojuvvo virgelohpi gustovaš njuolggadusaid mielde.

7.2 Adopterenvirgelohpi

Dan oktavuođas go adoptere vuollel 15 jahkasaš máná, addojuvvo virgelohpi gustovaš njuolggadusaid mielde.

7.3 Čalgovirgelohpi

Jos leat deatalaš čálgoákkat, de sáhttá oažžut čalgovirgelobi báلكkáin gitta guokte vahku jagis.

7.4 Jávkan máná buohcama geažil

Virgelohpi báلكkáin addojuvvo gustovaš njuolggadusaid mielde dalle go ferte áimmahuššat buohcci máná.

8. Jávkan iežas buohcama geažil

Sámedikki áírasat leat álbmotválljen áírasat ja definerejuvvojit danne luodubargin.

Sámedikki ollesáiggepolitihkkáriidda gokčá Sámediggi differánssa gaskal NAV máksámuša, luodubargiid buohcanruđa njuolggadusaid mielde, ja álbmotválljen áírasa fásta buhtadusa. Sámediggi máksá buohcanruđa 1. beaivvi rájes 16. beaivvi rádjái buozalmasvuođajávkama oktavuodas.

9. Bargomátkkit

Sámedikki politihkalaš doaimma bargomátkkiid oktavuodas biddjojuvvojit vuodđun dat njuolggadusat mat leat Sierrašiehtadusas mátkke- ja biebmogoluid máksimis sis- ja olgoriikka mátkkiid ovddas.

Bargomátkkin lohkkajuvvo mátki Sámedikki ovddas.

Dalle jos lea eahpádus ahte sáhtá go oassi mátkkis dahje olles mátki lohkkajuvvot bargomátkkin, mearrida dievasčoahkkinjodíheaddji dahje sámediggepresideanta ášši.

9.1 Golut beallalačča/guoimmi ovddas

Sámedikki politihkkáriid beallalaš/guoibmi sáhtá leat mielde ovddasteamen dakkár doaluin main lea erenoamáš nátionála dahje riikkaidgaskasaš mearkkašupmi. Sámedikki presideanta dahje dievasčoahkkinjodíheaddji galgá dakkár oktavuodain vuos leat dohkkehan mátki, ovdal go sáhtá máksit.

10. Skeanĵkat ja honorárat

10.1 Skeanĵkaid oažžun

Buot skeanĵkaid maid oažžu dan olis go lea ovddasteamen Sámedikki, lohkkajuvvojit skeanĵkan bargodilis ja dat galget fievrriiduvvot Sámedikki skeanĵkaprotokollii ja daid galgá Sámediggi hálldašit.

Skeanĵkaid mat leat persovnnalaččat ja go daid árvu lea árvvoštallojuvvon leat vuollel 500 ru, sáhtá vuostáiváldi ieš váldit.

10.2 Skeanĵkat Sámedikkis

Sámediggi sáhtá addit alla gussiide, logaldalliide ja earáide dakkár skeanĵkaid maid árvu sáhtá leat gitta 2 500 ru rádjai. Skeanĵkat mat addojuvvojit galget vuosttažettiin leat sámi girjjálašvuohta, dáidda ja giehtaduojit.

10.3 Honorárat

Dievasčoahkkinjodíheaddji, sámediggeráđđi ja ráđi politihkalaš ráđđeaddit ožžot váldit honorára dakkár artihkkaliid dahje aviisačállosiid ovddas, maid ovddas dábálaččat máksojuvvo. Go logaldallá iežas bargosuorggi birra, de dan ovddas ii galgga váldit mávssu.

11. Elektrovnnalaš gulahallama olggosgoluid gokčan

11.1 Ollesáiggepolitihkkáriidda ja politihkalaš ráđđeaddiide

Dievasčoahkkinjodiheaddji, sámediggeráđđi ja ráđi politihkalaš ráđđeaddit ožžot máksojuvvot elektrovnnalaš gulahallanbálvalusaid ovddas, dalle go lea dárbu bálvalusa čađaheapmái. Eará teknihkalaš reaiddut addojuvvojit geavahussii.

Ollesáiggepolitihkkarat ja politihkalaš ráđđeaddit čuvvot Sámedikki njuolggadusaid elektrovnnalaš gulahallamis.

11.2 Fásta áirasiidda

Sámedikki eará fásta áirasiid telefongoluid ovddas máksima birra, geahča 2.1.4.

For gruppeledere stilles bærbar PC til disposisjon.

12. Penšuvdna

Dievasčoahkkinjodiheaddji ja sámediggeráđđi leat penšuvdnaortnega miellahtut, gč. lága Sámedikki ja eará sámi riektediliid birra (sámeláhka) § 12-15.

Politihkalaš ráđđeaddit čuvvot seamma penšunortnega go Sámedikki bargit.

13. Luohpan

Dievasčoahkkinjodiheaddjái sáhhtá go heaitá addojuvvot ovttá mánu maŋŋábáلكá, ja gitta golmma mánu rádjai maŋŋábáلكá ohcama bokte dievasčoahkkinjodihangoddái jos sus ii leat báلكá-/ealáhusdienas, penšuvdna dahje sullasaš.

Sámediggeráđđi ja ráđi politihkaš ráđđeaddiide sáhhtá, go heitet, addit oasse- dahje ollesbáلكká gitta ovttá mánu rádjái, ja dan mearrida dievasčoahkkinjodihangoddi juohke áššis, ja gitta golmma mánu rádjái ohcama bokte dievasčoahkkinjodihangoddái jos sis ii leat báلكá-/ealáhusdienas, penšuvdna dahje sullasaš.

Báلكá maŋŋil luohpama ii atte penšuvdnačuoggáid.

14. Dáhkádusat

Sámedikkis lea sierra mátkedáhkádus Sámedikki áirasiidda, nu maid vuollásaš lávdegottiid ja ráđiid lahtuide. Dáhkádus gusto lávdegottiid čoahkkanemiide ja čoahkkimiidda. Dasto gusto dáhkádus maid ovdan ruoktot čoahkkinbáلكái oktan ijastallamiin, ja maid mátkkiin maid Sámediggi lágida.

Sámedikki politihkkarat fertejit ieža váldit oktavuođa dáhkádusserviin jos dasa šaddá dárbu.